

SUBIECTUL AL II-LEA

Scheme de redactare — Bacalaureat, limba și literatura română

Cuprins

1. Perspectiva narativă obiectivă
2. Caracterizare de personaj
3. Perspectiva narativă subiectivă
4. Rolul notațiilor autorului în textul dramatic
5. Relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice

1. PERSPECTIVA NARATIVĂ OBIECTIVĂ

INTRODUCERE — repere de definiție

- ▶ Perspectiva narativă = ansamblul punctelor de vedere din care naratorul prezintă lumea diegetică; orientează și structurează narațiunea.
- ▶ Este locul simbolic din care textul își rostește lumea — echilibru între vocea naratorului și destinul personajelor.
- ▶ **Formulă de încadrare:** „În fragmentul din opera «.....» de, universul ficțional este construit dintr-o **perspectivă obiectivă, auctorială**, cu **narator extradiegetic** (nu participă la acțiune, nu este personaj).”

REPER 1 — Naratorul obiectiv și creditabil

- ▶ detașat de impresii subiective → percepție generală asupra lumii exterioare
- ▶ voce exterioară, imparțială → relatează cu onestitate
- ▶ informații complete și demne de încredere: fie martor al faptelor, fie prin cunoaștere indirectă/mediată
→ *exemple din text:*

REPER 2 — Tip de narator

- ▶ narator heterodiegetic → relatează la persoana a III-a
→ *exemple din text:*

REPER 3 — Omnisciența

- ▶ naratorul este omniscient → supraveghează discret destinele, dezvăluie resorturi interioare
 - omnisciență limitată → dezvăluie doar faptele vizibile
→ *exemplu:*
 - omnisciență nelimitată → dezvăluie și gândurile/trăirile ascunse ale personajelor
→ *exemplu:*
- ▶ narațiunea devine spațiu al semnificațiilor profunde, nu doar succesiune de evenimente

REPER 4 — Funcțiile naratorului

- ▶ funcția de reprezentare → povestirea faptelor
- ▶ funcția de regie → organizarea discursului narativ, redarea replicilor personajelor
→ *exemplu din text:*
- ▶ naratorul = povestitor + arhitect al textului + regizor al vocilor și sensurilor

CONCLUZIE

Perspectiva narativă obiectivă constituie un element fundamental al construcției epice, contribuind decisiv la articularea sensului și a valorilor semantice ale textului literar.

2. CARACTERIZARE DE PERSONAJ

INTRODUCERE — repere de definiție

- ▶ Literatura surprinde complexitatea sufletului uman prin personaje verosimile.
- ▶ Portretul = mijloc de expresie artistică prin care se dezvăluie trăsăturile definitorii ale personajului și viziunea despre lume a autorului.
- ▶ Personajul poate avea portret fizic, moral, psihologic și social.
- ▶ **Formulă de încadrare:** „În fragmentul din opera de, accentul este pus pe descrierea personajului X, construit prin îmbinarea caracterizării directe cu cea indirectă.”

A. Caracterizarea directă — prin aprecieri explicite

- ▶ portret fizic (prosopografia) → detalii precum „.....” → fixează identitatea personajului
- ▶ trăsături morale → evaluare directă precum „.....”
→ *exemple din text:*
- ▶ trăsături psihologice (portretul psihic / ethopeea) → calități, defecte, obiceiuri
→ *exemple din text:*
- ▶ statutul social → menționat direct/indicat în didascalii (în textul dramatic)
→ *exemple din text:*

B. Caracterizarea indirectă — trăsăturile reies din:

- ▶ fapte, comportament, atitudine
- ▶ gânduri
- ▶ nume
- ▶ limbaj → felul în care vorbește indică faptul că X este
→ *exemple din text:*
- ▶ vestimentație → sugerează sărăcie / eleganță / bun-gust / poziție socială / educație sau lipsă de educație
→ *exemple din text:*
- ▶ mimică și gestică → dovedesc
→ *exemple din text:*
- ▶ reacțiile personajului în anumite situații → indică, dezvăluind însușirile de caracter
- ▶ relația cu celelalte personaje sau cu mediul în care trăiește

CONCLUZIE

Personajul literar, „ființă de hârtie” (Roland Barthes), face parte din structura unei opere epice sau dramatice, fiind o reprezentare mentală construită conform indicațiilor textului — instanță esențială care mediază relația dintre autor, narator și cititor.

3. PERSPECTIVA NARATIVĂ SUBIECTIVĂ

INTRODUCERE — repere de definiție

- ▶ Perspectiva narativă = locul simbolic din care textul își rostește lumea; spațiu al subiectivității, în care vocea naratorului se suprapune peste conștiința personajului.
- ▶ Realitatea este filtrată prin trăire, memorie și afect.
- ▶ **Formulă de încadrare:** „În fragmentul din opera «.....» de, universul ficțional este construit dintr-o **perspectivă subiectivă, actorială**, cu **narator intradiegetic** (participă la acțiune, este implicat direct în evenimente).”

REPER 1 — Naratorul subiectiv

- ▶ relatează faptele din interiorul experienței trăite
- ▶ filtrează realitatea prin propriile percepții, emoții și judecăți de valoare
- ▶ accent pe autenticitatea trăirii, nu pe obiectivitatea faptelor
→ *exemple din text:*

REPER 2 — Tip de narator

- ▶ narator homodiegetic → povestește la persoana I, implicat direct în acțiune
→ *exemplu din text:*
- ▶ dacă naratorul este chiar personajul principal → narator autodiegetic
→ *exemplu din text:*

REPER 3 — Unisciența

- ▶ naratorul este uniscient, necreditabil → cunoașterea sa este restrânsă la propria experiență
- ▶ nu pătrunde în conștiința celorlalte personaje decât prin deducție, interpretare sau presupunere
- ▶ grad sporit de relativitate și subiectivitate a discursului narativ
→ *exemple din text:*

REPER 4 — Funcțiile naratorului

- ▶ funcția de reprezentare → relatarea evenimentelor trăite
- ▶ funcția de interpretare → comentarea faptelor, reflecția asupra propriei existențe
- ▶ discurs narativ cu caracter confesiv, introspectiv → apropiere de jurnal, memorie sau monolog interior
→ *exemplu din text:*

CONCLUZIE

Perspectiva narativă subiectivă valorifică experiența individuală și conștiința personajului-narator, transformând narațiunea într-un spațiu al interiorității și al reflecției, în care realitatea obiectivă este înlocuită de adevărul personal al trăirii.

4. ROLUL NOTAȚIILOR AUTORULUI ÎN TEXTUL DRAMATIC

INTRODUCERE — repere de definiție

- ▶ Principalul mod de expunere în teatru = dialogul dramatic.
- ▶ Autorii îl completează cu indicațiile scenice (didascalii) → sprijin pentru lector și regizor.
- ▶ Rolul general al didascalilor: ilustrează condițiile de enunțare și elementele imaginare.
- ▶ **Formulă de încadrare:** „În fragmentul din opera [nume operă] de [autor], din schimbul de replici dintre [nume personaje], reiese lumea fic-țio-nală existentă între personaje. [Rezumatul fragmentului].”

A. Indicațiile externe (bornele)

- ▶ plasate în afara replicilor, la începutul actelor/scenelor
- ▶ contribuie la construirea universului dramatic
- ▶ fixează contextul spațio-temporal și personajele implicate în acțiune
→ *exemple de didascalii externe:*

B. Indicațiile interne (bornele interne)

- ▶ plasate în cadrul replicilor → conferă dinamism scenariului dramatic
- ▶ precizează cine vorbește și cui se adresează
- ▶ descriu acțiuni nonverbale și sugerează stări de spirit, trăiri, sentimente
 - didascalii ambientale → decor, schimbări de decor, lumină, muzică
→ *exemple:*
 - acțiunile personajelor / deplasarea scenică
→ *exemple:*
 - elemente nonverbale → limbajul trupului, gesticulația, mimica, mersul
→ *exemple:*
 - elemente paraverbale → tremurul vocii, râsul, bâlbâiala, oftatul, geamătul, mormăiala ezitantă, suspinele, tusea, plânsul, ridicarea vocii
→ *ex.: „oftă adânc”, „râde cu amuzament”, „geamăt scurt și ezitant”*
 - stările psihologice și atitudinile personajelor
→ *exemple:*
 - didascalii portretistice → caracterizarea personajelor, statutul social/moral/psihologic
→ *exemple:*

CONCLUZIE

Notațiile autorului realizează o interacțiune directă cu textul, ajutând nu doar la reprezentarea scenică, ci și la înțelegerea profundă a sensurilor și mesajului piesei de teatru.

5. RELAȚIA DINTRE IDEEA POETICĂ ȘI MIJLOACELE ARTISTICE

INTRODUCERE — repere de definiție

- ▶ Opera literară reflectă realitatea într-o formă transfigurată, prin limbaj figurat, cu semnificație multiplă.
- ▶ Receptarea mesajului poetic depinde de sensibilitatea și orizontul cultural al cititorului.
- ▶ **Formulă de încadrare:** „Poezia «.....», scrisă de, aparține genului liric, întrucât autorul își exprimă direct gândurile și trăirile prin intermediul eului liric.”

REPER 1 — Tema și motivele

- ▶ tema/temele poeziei: (peisaj / meditație asupra timpului / iubirii / condiției umane / creației etc.)
- ▶ evidențiate prin motive literare precum, aparținând câmpului lexical al temei
- ▶ contribuie la conturarea atmosferei lirice

REPER 2 — Ideea poetică

- ▶ exprimă atitudinea eului liric față de realitatea evocată
- ▶ evidențiază o perspectivă reflexivă asupra existenței
- ▶ discursul liric se adresează sensibilității și imaginației, nu rațiunii
→ se prezintă ideile principale ale strofelor / exemple de versuri

REPER 3 — Mijloacele artistice (figurile de stil)

- ▶ metafora (ex.: „...”) → transfigurează realitatea, sugerând
- ▶ epitetul (ex.: „...”) → accentuează starea afectivă, susținând ideea de
- ▶ personificarea (ex.: „...”) → proiectează trăirile interioare asupra elementelor exterioare
- ▶ comparația și inversiunea (ex.: „...”) → intensitate expresivă, formă sugestivă și emoțională
→ rol comun: intensifică trăirea lirică și susțin ideea/ideile poetică/poetice

REPER 4 — Punctuație și prozodie

- ▶ valoarea expresivă a punctuației (semne de exclamare, puncte de suspensie) → marchează tensiunea interioară și ritmul trăirilor
- ▶ nivel prozodic: X strofe, a câte Y versuri, rimă Z, măsură ...
- ▶ ritmul și muzicalitatea → susțin starea afectivă dominantă și unitatea mesajului liric

CONCLUZIE

Poezia „X” impresionează prin modul coerent în care ideea poetică este susținută și amplificată de mijloacele artistice, transformând trăirea individuală a eului liric într-un mesaj poetic ce invită la reflecție asupra aspectelor fundamentale ale existenței.